



BOEK OF ACCESSOIRE?

Glamourlezen in de klas

Sinds een aantal jaar is er een trend waarin it-girls uit de mode- en lifestylewereld zichzelf actief als lezers profileren. Zij promoten lezen als luxeactiviteit en als een manier van zelfontwikkeling. Hoe kan dit glamourlezen in een klassikale context worden ingezet om het gesprek te openen over het boek als accessoire, performativiteit en de hedendaagse culturele en sociale status van lezen?

AAFJE DE ROEST

‘Het komt een beetje gestileerd op me over’, zegt de student, terwijl ze een foto bestudeert van socialite, model en mediapersoonlijkheid Kendall Jenner, die aan het zwembad Melissa Broders essaybundel *So sad today* (2016) ligt te lezen. Het is een van de eerste colleges van de cursus *Litteraire cultuur* aan de Universiteit van Amsterdam, en de studenten zijn net begonnen aan de opdracht ‘Atelier Insta’. ‘Zoek ten minste één voorbeeld van een Instagram- of TikTok-post waarin een celeb, it-girl of influencer een boek aanraadt’, luidt die opdracht. ‘Analyseer hoe beeld, tekst en audio gebruikt worden en samenhangen – of elkaar juist tegenspreken – in hoe het boek voor het voetlicht wordt gebracht.’

Op de meegebrachte foto zien we Kendall Jenner, de een-na-jongste telg van de beroemde en beruchte Kardashian-familie, loungend en lezend in haar vakantieoutfit: een hippe bikini, goeie zonnebril... én een extra ‘accessoire’: een boek. Uit de bovenkant van de bundel steken slordig ogende, donkergroene post-its – tekens die we, zo merkt de student op, waarschijnlijk eerder associëren met aandachtig en intensief lezen, dan met ontspannen zwembadlezen. Hier wordt écht gelezen, lijkt de foto uit te stralen, maar tegelijkertijd voelt het beeld toch dusdanig gemaakt dat de studenten al gauw constateren dat het hier misschien wel om *performative reading* gaat, waarbij je vooral laat zien dat je leest – mogelijk haast meer dan dat je daadwerkelijk leest.

Performatief lezen staat de laatste tijd flink in de belangstelling – met een stuk van journalist en historicus Merlijn Schoonenboom (2025) in NRC, bijvoorbeeld, een column van Thomas Hogeling (2025) in diezelfde krant, en een volledige aflevering van de populaire podcast *Voorheen Schaamteloos Randstedelijk* (<vllt.nl/vsr>). Wanneer het over performatief lezen gaat, het fenomeen waarbij fysieke boeken lezen in het openbaar wordt gezien als ‘sociaal signaal’, wordt haast automatisch de vraag gesteld of het niet misschien meer om de letterlijke en figuurlijke show gaat, dan om ‘echt’ lezen. Dat is niet nieuw: toen actrice Marilyn Monroe in de jaren vijftig in een badpak poseerde met *Ulysses* van James Joyce, rees die vraag ook al en beweerden sommigen zelfs dat het

hier wel om een grap móét gaan (Whittle, 2019).

Meer dan de vraag stellen of er daadwerkelijk gelezen wordt, vind ik het interessant om te signaleren dát deze trend er is. Én dat het lijkt te werken: de CPNB publiceerde onlangs een onderzoek waaruit blijkt dat laten zien dat je leest een belangrijke aantrekkingsfactor is wanneer je je op de datingmarkt bevindt (Altena, 2026; CPNB, 2026). En dus bekijken de studenten en ik meer beelden – eerst van internationale iconen als Sarah Jessica Parker en Dua Lipa, en daarna van bekende Nederlandse it-girls* die laten zien dat zij lezen, zoals Romy Boomsma, Nina Pierson, Monica Geuze, Anneke de Ligt, Juultje Tieleman en Julia Koopman. Sinds een aantal jaar verschijnen hun posts, story’s en TikToks,

Literatuur kan zowel een tekst zijn als een cultureel object, en lezen een praktijk die inhoud, object en sociale context met elkaar verbindt

waarin literatuur, populaire cultuur en sociale media samenkomen, steeds vaker op de tijdlijn van sociale-mediagebruikers. Dit alles maakt deel uit van een trend die ik ‘glamourlezen’ noem, waarbij (overwegend jonge, vrouwelijke) mode- en lifestyle-influencers, ondernemers, journalisten, modellen, socialites en andere it-girls lezen als glamoureuze en hot presenteren aan hun overwegend eveneens jonge, vrouwelijke volgers (De Roest, 2025, p. 20–22). Lezen fungeert daarbij als een manier om jezelf positief te presenteren: zichtbaar, deelbaar en esthetisch. De trend ontstond internationaal, maar wordt inmiddels ook hier steeds prominenter.

Deze ontwikkeling staat natuurlijk niet los van andere digitale leesculturen, zoals #BookTok, waar jonge mensen evengoed laten zien dat én wat zij lezen, en waarover promovenda Semmy Claassen (2026) schrijft in haar bijdrage, en waar ook letterkundige Jeroen Dera onderzoek naar heeft gedaan (zie Dera et al., 2023; Dera, 2024). Maar waar Bookstagram en BookTok vooral inzetten op gezelligheid, intimiteit en affectieve leeservaringen (Thomas, 2021, p. 5–6; Reddan et al., 2024), zie ik dat glamourlezen veeleer put uit de esthetiek van mode- en lifestylecultuur, waarbij boeken worden gepresenteerd met het bestaande repertoire uit die velden. Lezen wordt hier niet zozeer neergezet als cosy of knus, maar eerder als een sexy, *glammy* statussymbool, waarmee je je bovendien nadrukkelijk van anderen kunt onderscheiden. Het lezen verschaft it-girls binnen het veld van populaire cultuur – het veld waarin zij primair opereren – symbolisch kapitaal: het verleent hun intellectuele status én culturele legitimiteit. Door zich expliciet en zichtbaar te affichereren met literatuur en lezen, kunnen it-girls zich een culturele diepgang aanmeten die verdergaat dan de (mis)schien onterecht veronderstelde) oppervlakkigheid die aan influencer- en celebritycultuur kleeft (De Roest, 2025, p. 19; cf. Quinn, 1990). Zij profiteren van het symbolisch kapitaal van de literaire cultuur, terwijl de ‘stoffige’ literaire wereld op haar beurt profiteert van de glamour, zichtbaarheid en esthetische aantrekkingskracht die de it-girls online genereren (De Roest, 2025, p. 19).

In de combinatie van deze

ideeën wordt lezen gepresenteerd als iets wat zowel stijlvol en aantrekkelijk is als betekenisvol en verdiepend. Via sociale media vindt dit idee niet alleen weerklank bij een publiek dat zichzelf al als lezer identificeert, maar juist ook bij een breed en jong publiek dat deze influencers vooral kent vanwege hun rol en activiteiten in populaire cultuur. In dit artikel laat ik via twee concrete opdrachten zien hoe beelden van glamourlezen in een klassikale context kunnen worden ingezet om het gesprek te openen over het boek als accessoire, performativiteit en de hedendaagse culturele en sociale status van lezen.

Van bladzij naar feed

Het idee van het boek als accessoire is een belangrijk onderdeel van glamourlezen. Zo beschrijft W Magazine Kendall Jenners exemplaar van Chelsea Hodsons essaybundel *Tonight I’m Someone Else* (2018) als een ‘turquoise post-it dotted copy’ (Whittle, 2019) en noemt *Vogue* het boek dat model Kaia Gerber bij zich heeft een ‘very intriguing accessory’ (Hess, 2022), waarbij de aandacht dus vooral wordt gevestigd op de stijlvolle elementen van hun leesgedrag. Boeken piepen uit designertassen, verschijnen als prints op shirts – met zinnen als ‘come to my house, I have great books’ op het shirt van model Kaia Gerber – en worden soms zelfs gebruikt om paparazzi op afstand te houden. In de Nederlandse context zien we it-girls eveneens poseren met boeken, vaak dicht bij het gezicht of in een lezende houding.

Bij glamourlezen lijkt het ‘accessoire’-aspect van het fysieke boek dus soms net zo belangrijk, of misschien zelfs belangrijker, dan de inhoud van een boek zelf. Dat roept vragen op over de functie van literatuur: wat gebeurt er eigenlijk met een verhaal wanneer het object van het boek zelf meer aandacht krijgt dan de tekst? In de opdracht ‘Van bladzij naar feed’ vergelijken leerlingen socialemediaposts over boeken met het boek zelf. Wat wordt er wel of niet over het boek gezegd? Welke literaire elementen, zoals stijl, perspectief of plot, worden benoemd, en welke juist niet? Is het boek in beeld? Hoe wordt het boek, lezen als handeling, of het ‘zijn van een lezer’ gebruikt om

sfeer, identiteit of status uit te drukken?

Om deze opdracht te begeleiden kunnen docenten leerlingen concreet laten werken met pakkende voorbeelden. Samen selecteren docenten en leerlingen in de les socialemediaposts waarin boeken zichtbaar zijn of die over lezen gaan (en dan zal opvallen dat in sommige *glammy* boekenposts, zoals in afbeelding 1 en 2, het boek juist ook weg wordt gelaten, en dat soms dus pas uit de tekst blijkt dat het om een post over lezen gaat – wat wel iets verraaft over het veronderstelde gebrek aan aantrekkingskracht van het fysieke boek). Door bovengenoemde vragen te beantwoorden, leren leerlingen systematisch te analyseren welke aspecten van het lezen worden benadrukt én welke aspecten verschuiven in populaire representaties ervan. Zo wordt duidelijk dat literatuur zowel een tekst kan zijn als een cultureel object, en dat lezen een praktijk is die inhoud, object en sociale context met elkaar verbindt. Een vergelijkende analyseopdracht laat leerlingen zien dat lezen een manier kan zijn om ‘het zelf’ vorm te geven. Lezen is dus niet alleen een intellectuele activiteit, maar ook een visuele, sociale en performatieve praktijk. Daarbij kunnen leerlingen ontdekken dat influencers vaak een persoonlijke of emotionele verbinding met een boek laten zien, wat een nieuwe laag van betekenis kan toevoegen. Zo oefenen zij kritisch analyseren én waarderen.

In of buiten beeld?

Literatuurwetenschapper Bronwen Thomas (2021) betoogt dat hedendaagse socialemediaplatforms ‘nieuwe’ leesformaties mogelijk maken, die ‘an entirely new social dimension of reading’ zichtbaar maken, en waarbij het delen van beelden minstens zo belangrijk is als het delen van woorden (p. 2). Tegelijkertijd is lezen altijd al een multimodale, sociale en lichamelijke praktijk geweest, waarin gebaren, ruimten en routines belangrijk zijn (Thomas, 2021; cf. Birke, 2021). Ook glamourlezen is niet helemaal nieuw, zo laat het voorbeeld van Marilyn Monroe uit de jaren vijftig zien. Wat wél nieuw is, is de manier waarop deze praktijk vandaag vorm krijgt binnen de logica van sociale media: met een hoge snelheid, een grote visuele intensiteit en een voortdurende circulatie van beelden (De Roest, 2025). Glamourlezen past binnen een hypergenetwerkte, gepersonaliseerde en sterk geësthetiseerde leescultuur, die nauw aansluit bij het ‘protocol’ van sociale media. Kenmerkend zijn de performance van authenticiteit (‘ik laat je mijn echte, gewone “ik” zien’), de suggestie van onmiddellijke aanwezigheid

(‘ik ben hier en nu bij jou’) en de uitnodiging tot interactie en verbondenheid (‘reageer op mij, dan reageer ik op jou’) (Jerslev, 2016, p. 5235). Ook intimiteit en reflexiviteit, cruciale elementen in de relatie tussen celebrity en publiek, spelen hierin een belangrijke rol (Littler, 2004; cf. De Roest, 2025, p. 22). Mijn onderzoek laat tot nu toe zien dat glamourlezen sterk lijkt te worden gedomineerd door jonge, witte, hoogopgeleide vrouwen (De Roest, 2025, p. 17). Tegelijkertijd tippen deze it-girls wel een relatief breed scala aan boeken en auteurs, variërend van literaire fictie tot zelfhulp en non-fictie.

Juist deze spanning vormt het uitgangspunt van opdracht ‘In of buiten beeld?’. Ze roept immers vragen op over macht, zichtbaarheid en inclusie. Wie profiteert eigenlijk van glamourlezen, en voor wie is het wel of niet toegankelijk? Welke rol spelen algoritmes – en hoe komt het dat we steeds dit beeld van lezen te zien krijgen? In deze opdracht onderzoeken leerlingen welke literaire stemmen binnen glamourlezen zichtbaar worden – en welke juist naar de achtergrond verdwijnen. Docenten ondersteunen dit proces door concrete zoekopdrachten te geven en richtlijnen voor observatie en analyse te bieden. Zo kunnen leerlingen een specifieke hashtag volgen (#glamourlezen, #books) of een account van een it-girl uitpluizen op boekenposts (bijvoorbeeld @annekeedeligt) en systematisch noteren welke auteurs, genres en boeken in posts voorkomen, en welke afwezig blijven. Daarbij kunnen leerlingen letten op wie de posts plaatst: leeftijd, geslacht, culturele achtergrond (voor zover zichtbaar), en hoe deze factoren samenhangen met de zichtbaarheid van bepaalde teksten. Ze analyseren niet alleen teksten, maar ook visuele elementen zoals kleding, locatie, en het gebruik van boeken als accessoire. Zo brengen ze in kaart welke lezers zichtbaar zijn en onder welke voorwaarden.

Na deze analyse ontwerpen leerlingen zelf een alternatieve #bookpost: ze kiezen bewust een boek, auteur of leespraktijk die binnen glamourlezen nauwelijks zichtbaar is, en vertalen deze naar een denkbeeldige

socialemediapost. In een korte reflectie beschrijven ze hoe hun post zich verhoudt tot bestaande beelden van glamourlezen, en welke vormen van zichtbaarheid of inclusie zij hebben geprobeerd te veranderen. Zo leren leerlingen glamourlezen kritisch te analyseren én te bevragen, en ontdekken ze tegelijkertijd hoe bepaalde stemmen en genres binnen populaire cultuur systematisch worden uitgelicht of juist genegeerd.

Lezen als niemand kijkt

We hebben gezien hoe it-girls de aandacht vestigen op lezen, en boeken in beeld brengen. Boeken worden onderdeel van stijl, identiteit en status, en lezen krijgt zo een performatieve dimensie. Daarbij beroepen it-girls zich, zo zal duidelijk worden in de opdrachten, óók steeds heel actief op meer traditionele, klassieke ideeën over literatuur als ‘het unieke medium’ voor transformerende ervaringen, waarbij lezers zich helemaal kunnen verliezen in een andere wereld (Collins, 2010, p. 82; cf. Birke, 2021,

p. 150; Pressman, 2010, p. 60). It-girls presenteren lezen als hip, hot en happening, maar grijpen daarbij opvallend vaak terug op klassieke ideeën over literatuur. Glamourlezen laat zien dat lezen an sich belangrijk is, én dat het een middel kan zijn om jezelf een bepaalde houding te geven. Door te analyseren hóé dat gebeurt, kunnen in de klas rijke discussies ontstaan over de veranderende betekenis van literatuur en lezen in een mediagestuurde wereld. Leerlingen leren te zien dat de betekenis van lezen verandert afhankelijk van context en presentatie, en dat boeken zowel inhoudelijk als symbolisch van waarde kunnen zijn. Zo wordt duidelijk dat lezen een praktijk is die kritisch, reflectief én esthetisch betekenisvol is, mét of zonder publiek.

NOOT
* Een it-girl is een (vaak jonge) bekende aantrekkelijk gevonden vrouw die ‘het’ heeft en ‘het’ is. It-girls weten met hun innemende persoonlijkheid, aantrekkelijke uiterlijk, uitgaansgedrag en kennis van trends beroemdheid te genereren (cf. Randell & Weedon, 2015, p. 29–33).

LITERATUUR
Altena, J. (2026, 1 februari). Boeken maken je aantrekkelijker op sociale media en in de liefde. CPNB. <https://cpnb.nl/nieuws/boeken-maken-je-aantrekkelijker-op-sociale-media-en-in-de-liefde/>
Birke, D. (2021). Social reading? On the rise of a ‘bookish’ reading culture online. *Poetics Today*, 42(2), 149–172.
Claassen, S. (2026). Van online lezersgemeenschappen naar de klas: Boeken aanraden via sfeer, affect, transmedialiteit en tropes. In J. Dera & J. Graus (Red.), *Literatuuronderwijs in de postdigitale leescultuur* (p. 4–9). Vereniging voor Leraren in Levende Talen.
Collins, J. (2010). *Bring on the books for everybody: How literary culture became popular culture*. Duke University Press.
CPNB. (2026). *De aantrekkingskracht van lezen*. <https://cpnb.nl/wp-content/uploads/2026/01/De-aantrekkingskracht-van-lezen.pdf>
Dera, J. (2024). BookTok: A narrative review of current literature and directions for future research. *Literature Compass*, 21(10–12), Artikel e70012.
Dera, J., Brouwer, S., & Welling, A. (2023). #BookTok’s appeal on ninth-grade students: An inquiry into students’ responses on a social media revelation. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 67(2), 99–110.
Hess, L. (2022, 11 april). Required reading: The five books that changed Kaia Gerber’s life. *Vogue*. <https://www.vogue.com/article/required-reading-kaia-gerber>
Hogeling, T. (2025, 26 november). Om iemand met een goede literaire smaak te worden, moet je eerst een tijdje doen alsof. NRC.

Jerslev, A. (2016). In the time of the microcelebrity: Celebification and the YouTuber Zoella. *International Journal of Communication*, 10, 5233–5251.
Littler, J. (2004). Making fame ordinary: Intimacy, reflexivity, and ‘keeping it real’. *Mediactive*, 2, 8–25.
Pressman, J. (2010). The aesthetics of bookishness in the twenty-first century. *Michigan Quarterly Review*, 49(4), 459–482.
Quinn, M. (1990). Celebrity and the semiotics of acting. *New Theatre Quarterly*, 6(22), 154–161.
Randell, K., & Weedon, A. (2015). Reconfiguring Elinor Glyn: Ageing female experience and the origins of the ‘it girl’. In D. Jermyn & S. Holmes (Red.), *Women, celebrity and cultures of ageing* (p. 25–42). Palgrave Macmillan.
Roest, A. de. (2025). Lezen als nieuwe luxe? Hoe hedendaagse it-girls lezen van glamour voorzien. *Vooy's*, 43(3), 16–26.
Reddan, B., Rutherford, L., Schoonens, A., & Dezuanni, M. (2024). *Social reading cultures on BookTube, Bookstagram, and BookTok*. Routledge.
Schoonenboom, M. (2025, 18 november). In het openbaar boeken lezen geldt ineens als statement. Maar waarvoor precies? NRC.
Thomas, B. (2021). The #bookstagram: Distributed reading in the social media age. *Language Sciences*, 84, 1–10.
Whittle, A. (2019, 17 december). Kendall Jenner’s reading habits. *W Magazine*. <https://www.wmagazine.com/story/kendall-jenner-reading-habits>



Afbeelding 1. Links: it-girl Annekee de Ligt met boeken; rechts: boeken op een stapel, gepost op 30 december 2024



romyboomsma Ik zit eindelijk weer in een hele fijne leesstreak Nu bijna boek 1 van de Iskari uit van Kristen Ciccarelli, ‘De laatste Namsara’. Een, als je het mij vraagt, totale underhyped fantasy serie waarin draken een grote rol spelen. Ik zit er helemaal in en ben nu al blij dat er nog twee boeken zijn hierna. Heel veel actie, spanning en plottwists. Meer boeken die ik afgelopen tijd las hieronder, zal de genres erachter zetten: Quicksilver van Callie Hart - romantasy en ik vond het fantastisch, als je liever een hele serie achter elkaar leest zou ik wachten (of misschien toch niet, ik vond het enorm de moeite waard en dan maar in spanning wachten op het volgende deel) The serpent & the wings of night en The ashes & the star cursed king van Carissa Broadbent - romantasy, deel 1 kon ik niet stoppen met lezen, deel 2 vond ik ietsje minder maar nog steeds goed en ik ga absoluut deel 3 lezen. Fate of the Sun King van Nisha J. Tuli - romantasy en ik vond het begin van deze serie goed maar werd (voor mij) steeds minder en dit deel vond ik mwah. Flesh and Fire boek 3 Jennifer L. Armentrout - romantasy en zelfde als de boeken hierboven (helaas) De kleermaakster van Parijs van Georgia Kaufmann - historische roman en een verhaal om helemaal in meegenomen te worden. Vers water voor de bloemen van Valérie Perrin - drama en vond het heel mooi maar verdrietig. Wel langzaam en zeer uitgebreid en je voelt aan het begin van het boek het verdriet al als een wolk boven het hele verhaal hangen. De stem uit het bos van Liz Moore - literaire thriller/ drama, droevig en vond het heel mooi geschreven. Ook zeer uitgebreid en hierin veel verschillende perspectieven wat ik soms mwah vind want dan zit je er net in en vlieg je weer door naar de volgende. Het boek der deuren van Gareth Brown - fantasy, vond het heel mooi beginnen en het verhaal zelf heel interessant maar ook bij vlagen wat warrig geschreven. Mochten mensen nog nieuwe of oude favorieten hebben: boekentips ALTIJD welkom hieronder

9 april 2025

Afbeelding 2. Links: Romy Boomsma; rechts: een boekenpost van Romy Boomsma, gepost op 9 april 2025